

PRZYROWNAĆ (82) *vb pf i impf*

pf (76), *impf* (4), *pf a. impf* (2); *impf* [*praes 3 pl, part praes act*] *GlabGad, MiechGlab, KromRozm I, SkarJedn* 59; *pf a. impf FalZioł IV* 5a, *PudłFr*.

-o- (3) *OpecŻyw, MurzNT, OrzQuin*, -ó- (1) *PudłFr*; a *jasne*.

inf przyrownać (25). ◇ *fut i praes 1 sg* przyrownám (5). ◇ *2 sg* przyrownász (1). ◇ *3 sg* przyrowná (1). ◇ *1 pl* przyrownámy (4). ◇ *2 pl* przyrownáacie (1). ◇ *3 pl* przyrownają (1). ◇ *praet 1 sg m* przyrownálem, -m przyrownáł (6). ◇ *2 sg m* przyrownáłeś, -ś przyrownáł (4). ◇ *3 sg m* przyrownáł (24). ◇ *3 pl m pers* przyrownáli (1). ◇ *plusq 3 sg f* była przyrownála (1). ◇ *imp 2 sg* przyrownáj (1). ◇ *2 pl* przyrownájcie (1). ◇ *con 1 sg m* bych przyrownáł (1). ◇ *2 sg m* byś przyrownáł (1). ◇ *1 pl m pers* byśmy przyrownáli (1). ◇ *part praes act* przyrownając (3).

Sł stp notuje, Cn brak, Linde bez cytatu.

1. Zestawi(a)ć dla wykazania różnic i podobieństw [kogo, co] (15) :

przyrownać do czego (4): Kto by ie [*kasztany*] chciał przyrownać do żołędziu/ tedy w nich naydzie więtszą łączność ku fthrawieniu *FalZioł III* 14c; Mięfo wołowe przyrownam do inšzego bydła, ieft na fuffe *FalZioł IV* 5a; á ieftli fie godzi te ziemskie rzeczj do niebieskich/ á wiecznych przyrownác/ tedy krolestwo ziemskie podobne ieftth kroleŹtwu Bożemu *GórnDworz Gg; ReszPrz* 33.

przyrownać komu, czemu (4): ktorému [*weselu pochodzącemu od Boga*] gdy przyrownáłf którą rofkoś albo luboŹtz/ ímutek ieft: wśfelká fłodkoftz/ boleŹtz ieft *OpecŻyw* 187; *PatKaz II* 27, 27v. *Cf Fraza*.

przyrownać k(u) czemu (3): Iż iako niewiały we wśytkim fą mgłeyŹzego przyrodzenia niż mężowie, tak też y znamiona niŹey wypifane dobroć albo złoć mnieyŹszą to ieft mgłeyŹszą w nich wkazuią. Przyrownaiącz przyrodzenie oboiey płci to ieft męŹskiej ku niewieŹciey, według fthałofci z krewkoŹcią iakoby dwie częŹci otrokowi przyładzaiąc á trzecią niewieŹcie. *GlabGad M; WróbŻołtGlab A5*; Bo gdy przyrownamy ony grzechy/ prze ktore Pan záwždy karał frodze y fwiát y rozliczne narody iego/ ku dzieyŹszym wymyŹlnym złoŹciam á wyfthępkom náŹszym/ ínadź by były ná wadze połoŹzone/ dálekoby s kloby wybiły/ á więŹzego [.] á frosŹŹzego karánia godneby były. *RejZwierc* 260v.

przyrownać z kim, z czym (3): O wy/ ktorzy fię bogátemi tu być ná Źwiećie rozumiećie/ ábo ieŹteŹcie: przyrownayćie moŹećieli Źwoie bogáctwá/ z tey Romule íkárbem. *SkarŻyw* 589; Ná fáme zakony y káplánŹtwo pátrząc: káŹdy fię zdźiwi/ gdy ie z innemi przyrowna/ á zwłaŹczáz z heretyki/ ktorzy żadnego Źwiętego íwey íekty áni w księgách/ áni w káalendarzu wkázác nie mogą. *SkarKaz* 277b, 116b; [A przyrownaiąc tę WárŹzáwŹką młodą z oną ítárą Confoederácią KorczyńŹką/ wiele fię okolicznoŹci znáyduie/ ktoremi fię ítára vmacnia/ á tá fię nowa oŹlábia y pŹiue y potępia. *SkarUp* 9].

Ze zdaniem porównawczym (1): Sthan ludzi láknących y prágnących w vboŹthwye á w nyedoŹtáthku. Ktory to głód właŹnie też moŹemy przyrownać/ kędy nie doŹtawa prawdziwey náuki Źłowá BoŹego/ że tám duŹyczkáz ieftth w wyelkiem głodzie ítrapioná. *LubPs Y5v marg*.

Fraza: »moŹem nie przyrownać [kogo komu]« = *nie ma porównania między nimi, tj. pierwszy jest o wiele gorszy od drugiego* (1): PiŹszą też HiŹtorykowie o wielkiey okrutnoŹci tego KambifeŹá/ ktory był dáleko od oycowŹkich obyczáiow wyrodził. [...] Przeciw themu Krezus krol (ktoremu był ociec Cyrus

łyną dał wychować y wczyc po śmierci łwey) ielzczę dáleko mozem nie przyrownąć łyną Kámbyfela oycowi Cyrułowi. *BielKron* 114.

2. Wykaz(yw)ać podobieństwo, uzna(wa)ć za podobne; *assimilare Vulg, PolAnt; comparare Modrz, Vulg; conicere, reputare PolAnt; similare Vulg [kogo, co] (53)* :

przyrównać do kogo, do czego (18): (*marg*) Papielz przyrównał wítawy łwoie do wítawy Bożey. (-) Tákes to práwie vtzynił iakobyś przyrównał/ blwoćiny/ do łtzerego złotá/ álbo plewy do tzyłtey pńzenice/ álbo mátáctwo/ do iálney prawdy? *KrowObr* 228; *GórnDworz* F6, K4v; A do kogoż przyrównacie Bogá? a(bo) którym podobieństwem wyrázićie go? *BudBib Is* 40/18; Nieśmiejem owych łchadzek męzczyzn z białemi głowám/ ktore czynią dla tańcow/ do nierządnych domow przyrównać/ álebych to rad widział/ żeby mądrzi ludzie w to pilnie weyrzeli. *ModrzBaz* 54; O iáko miła y wdzięczna rzecz ielł bráćiej w iedności miełzkác. ktorą przyrównájąc do wonney máści/ mowi: iáko wonny oleiek ná głowie Aaronowey/ kthory łpada ná brodę y ná brzegi łzáty iego. *SkarJedn* 59, 12, 125; [*św. Jan*] powiedział iey [*Eudoksji*] áby Iezábelę w wydzieraniu tey winnice nienáładowáła: á tego łię przekłęctwá ktore oná odniołá/ báła. Ale oná iáko wściekła/ dom włyżłtek rozwołáła/ grożąc S. Ianowi: iłz iá tak zelżył/ á do tey niepobożney Iezábele przyrównał: obiecuiąc łię tego mścíc. *SkarŻyw* 88, 312; *LatHar* 204, 257, 580; Wiefz iáką twarz ma P. Bog? Wiefz iáki ielł Bog w Troycy? Twarzy żadney nie ma/ y nie może bołtwá iego do żadnego łtworzenia przyrównać/ áni go málowác. *SkarKaz* 278a; Y przetoż ná innym mieyłcu Pan máłe grzechy przyrównał do komorow/ á wielkie do wielbładow/ gdy przyimowił [!] Phárużom: Słepi wodzowie/ komoru przecadzáją: á wielbładá połykáią. *SkarKaz* 313a, 7b, 82a, 313a *marg*.

przyrównać komu, czemu (22): abouyem łnyey [*Panny*] uynyknąc myal przełzlyczny kwyath/ pan ielus criłtus łyn nayuyłłego boga ktory myal podz łtey myley panny ktoráłz to yzayałz rołczcze przyrównał *PatKaz II* 57, 28; *PatKaz III* 87; *KromRozm III* C7v; *Leop Cant* 1/8; do czegoś mi dał przyczynę tym/ że powiádałz/ iłz ná łwym kazániu/ chcełz przyrównać łtan Swiecki Miełsiácowi odwrócónemu od Słóncá: á Kácérłtwo/ ślepemu nie ná drodze/ ále przy drodze łiedzącemu *OrzQuin* Aa4v, E2v; Niedármoćiem Hippokrátés/ złáczenie [*tj. stosunek płciowy*] to/ wielkiew niemocy przyrównał/ bo człowiek tám od rozumu odstępuie á zápomni łye. *SienLek* 14; *RejPos* 60, 76, 174, [308]; Piękney á piełzzonej niewiełcie przyrównálem corę Cyiońská. *BudBib Ier* 6/2; *WierKróc* A2; KAláphátés był Cefarz lecz ná cudze chćiwy/ Przeto mu nie podobien ten człowiek pocźciwy/ Nie tylko obcym dobrá on wydzierał z mocy/ Y Stryiowi włáłnemu kazał wyiáć oczy/ Tylkom go ia dla tego przyrównał Lełkiemu/ Vrodą y dołtátkiem rowna łie náłz iemu *PaprPan* Pv, M2; Gdzie X(iádz) K(anonik) chcąc to pokázác iáko ie łt [!] Chriłtus łwiátłością y łłóńcem/ twierdzi to iłzby Dawid Płal. 18. [...] miał Páná Chriłtułá przyrównác łłóńcu *CzechEp* 166; Bo [*łakomy*] to dziwak/ co go bogáctwo zubożyło/ Przyrównam go Ołłowi/ choć mu to nie miło: Który przyłmáki nołi kofłtowné ná łobie Przedłię łádá chróśćifko naydziefz przed nim w złobie. *PudłFr* 20; Y rzekł Pan: komuż tedy przyrównam ludzie rodzáiu tego [*Cui ergo similes dicam homines generationis huius*]? á komu łą podobni? Podobni łą chłopiętóm ná rynku łiedzącym *WujNT Luc* 7/31; *CzahTr* C4. *Cf przyrównać w czym; »podobieństwu przyrównać«.*

przyrownać jako czemu (żywotne) (1): O namileyfza moiá/ przyrownałem cię iáko iednemu z woźnikow w woźiech Fáraonowych. Piękne ią policzki twoie z íwemi klenoty/ á ízyiá twa w iáncuchoch. (*marg*) Wízytko to o duchownych ochędoftwách ma być rozumiano. (-) *BibRadz Cant* 1/8.

przyrownać k(u) komu, k(u) czemu (11): O przenaízwyańfza panno y kczemu czyá mam przyrownacz nyeuyem *PatKaz II* 27; A wždy íe nic nie wítydał [*Dawid*] ku cíci Pána íwego/ Skákác przed oná Archá przymierza Páńkiego. Acz íe z niego ná on czás zoná iego śmiaiá/ Y práwie go ku biaznu byiá przyrownáiá. *LubPs* A6; ku ktoreyze rzeczy przypodobimy Kroleíthwo Boże? ábo ku czemu ie przyrownamy? *BibRadz Mar* 4/30, 4.*Esdr* 6/57, *Eccli* 26/29; *OrzRozm* R; A wždy o to nic nie dba/ á wždy íe nic nie ítára/ ták iáko go tu Pan przyrownać raczy ku tym ízalonym dzyewicam *RejPos* 342, 223, 332; *BudBib* 4.*Esdr* 6/57. *Cf* *przyrownać w czym*.

przyrownać w czym [w tym: komu (1), k komu, ku czemu (1)] (2): O Fráncíífkku/ ktorego Mniízy we wízyítkich rzetach Pánu Kryítuíowi Synowi Bożemu iednorodnemu przyrownáli/ ták onim nápiíali. *KrowObr* 144; KTo widał Herkuleiá/ gdzye málowánego/ W poítáwie y w dzyelnoíciach/ w dziwnych íprawach iego. Mogíby tego zacnego/ Ianá Tarnowíkiego/ K niemu wíánie przyrownáć/ y ku íprawam iego. *RejZwierz* 50.

Zwoty: »podobieńftwu przyrownać« (1): Y mowił: Komuż podobnym vczynimy kroleítkwo Boże? ábo ktoremu podobieńftwu przyrownamy ie [*cui parabolae comparabimus illud*]? *WujNT Mar* 4/30.

»przyrownaniem przyrownać« (1): Nadto íeízcze mowił/ Kczemu przypodobámy kroleítkwo Boże abo ktorem przyrownaniem przyrownámy íe [*in qua parabola coniiiciemus illud*]? *MurzNT Mar* 4/30.

3. (U)czynić podobnym [kogo] (2) :

przyrownać komu (1): Íż w tim tham kácie poínocnego wíchodu panuie píaneta Saturnus z znamieniem Wodnikiem, kthori one ziemię y lud íobie przyrownaiác [*conversantur Aquario et Saturno assimilantur*] czyni ie okrutne á ítraíliwe, nie lukofciwego [!] przyrodzenia, krwie ludzkiej pragnące, iáko íeíft Saturnus w íwey íkíadnoíci rodzaju ludzkiemu nie przyiazliwy. *MiechGlab* 36.

Zwrot: »przyrownać k [czyjej] podobnoíci« (1): Ale mu dał [*Pan Bóg czíowiekowi*] táki ímyíł/ y rozum wyíoki/ Ze też może rozeznác/ gwyazdeczne przefkoki. Sámeo też przyrownał/ k íwoiey podobnoíci *HistHel kt*.

4. *Zrówn(yw)ac, (po)traktować jednakowo; aequiparare BartBydg; coaequare Vulg [w tym: kogo, co (10)] (12)* : Equiparare – aequiparare, przirównacz *BartBydg* 219b.

przyrownać do kogo, do czego (7): O Pánie Iezu Kryíte/ Synu Bogá żywego/ tákże to thwoiá náíwíetía krew íeíft tania y wzgárdzona/ v Papiezá Rzymíkiego/ tego Syná zátráconego/ ktory oto y íiebie íámeo y twoię krew nadroííízá/ przyrownał do tey obíudy woíkowej [*tj. agnusa, woskowego baranka*]/ kthora nieítoi zá kwartnik. *KrowObr* 69v; Iuíz íie tu tedy ítád koždy ínádnie poznác może/ iáko ty včíwie/ o zakonie Bożym rozumieíft/ mowiíft/ y pííeíft/ ktory zakon/ álbo vítáwy Boże/ przyrownaeíft do ímrodliwych vítaw íwoich? *KrowObr* 228, 67v *marg*, 68v, 228 *marg*, Tt3, Tt4v.

przyrownać komu (3): A nye pyííneíft to y prozne íłowá mowya [*luteranie*]? gdy Boże miíóíniki íwyęte/ y mátkę yego náíwyętiíftá íobye przyrownáya [*tj. im, luteranom*]? *KromRozm I* Ev; Obácż iedno co Dawid íwięty powieda tobie: Íż cie máiío kęs Pan twoy doítkoieńftwem vniżyíł od onego

pirwżego dośtoieńtwá Anyelkiego: á ielżcze cie przyrownáć miał iemu/ gdyby cie był pořádził ná mieyfcu iego. *RejPos* 201; *NiemObr* 150.

przyrownać k komu (1): Ktory pomruga okiem/ łtroi złości [...]: Przed oblicznością oczu twoich osłodzi vřtá łwoie/ á mowie twoiey będzie fie dziwił: ále ná koniec przewroci vřtá łwoie/ á w słowieh twoich da pogorřlenie. Wielem słyřłał [*błqd tłumacza zam. nienawidził*]/ á nieprzyrownałem kniemu [*Multa odivi et non coaequavi ei*]/ á Pan nienawidzi ie⁸⁰. [*WujBib*: Wiele rzeczy mam w nienawiści/ ále nie zrownałem z tym/ y Pan będzie go nienáwidział.; *BibTys*: wiele znienawidziłem, ale nikogo tak dalece, jak takiego, a i Pan go nienawidzi.] *Leop Eccli* 27/27.

Synonimy: 2. *przypodobáć, przypodobić, przypodobnić, przystosowáć*; 3. *przypodobáć, przypodobniać*.

Formacje współrdzenne cf ROWNÁĆ.

Cf PRZYROWNAJÁCY, PRZYROWNANIE, PRZYROWNANY

MP